

Sygn. akt *I ACa 951/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lutego 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga**

Sędziowie: **Małgorzata Goldbeck-Malesińska**

Maciej Rozpędowski

Protokolant: **st. sekr. sąd. Katarzyna Kaczmarek**

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2020 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **G. M. i A. M.**

przeciwko **(...) sp. z o.o. w P.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 8 grudnia 2016 r. sygn. akt XII C 322/16

1. oddala apelację;
2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów 6.750 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym.
3. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu 176,95 zł (sto siedemdziesiąt sześć złotych 95/100) tytułem nierozliczonych wydatków na wynagrodzenie biegłego.

Małgorzata Goldbeck – Malesińska Małgorzata Mazurkiewicz – Talaga Maciej Rozpędowski

Sygn. akt I ACa 951/19

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 17 lutego 2016 r. powodowie G. i A. małżonkowie M. wnieśli o zasądzenie od pozwanej (...). z o.o. z siedzibą w P. kwoty 76.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 25 lutego 2014 r. do dnia zapłaty z tytułu zmniejszenia wartości nieruchomości, będącego wynikiem wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania i sąsiedztwa lotniska (...) w P.. Powodowie wnieśli także o zasądzenie od pozwanej na ich rzecz kosztów procesu.

W odpowiedzi na pozew z dnia 22 września 2014 r. pozwana (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., działając przez pełnomocnika procesowego, wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Powodowie w piśmie z dnia 23 listopada 2016 r. ostatecznie sprecyzowali żądanie pozwu wnosząc o zasądzenie na ich rzecz kwoty 120.194 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 lutego 2014 r. do dnia zapłaty. Pozwana podtrzymała swoje stanowisko konsekwentnie wnosząc o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 8 grudnia 2016r., w sprawie XII C 322/16, Sąd Okręgowy w Poznaniu: zasądził od pozwanej solidarnie na rzecz powodów kwotę 120194 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 lutego 2014 r. do dnia zapłaty, a kosztami postępowania obciążył w całości pozwaną .

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia:

Lotnisko (...) powstało w 1913 r. jako pruskie lotnisko (...) pod P.. Przed I wojną światową, a także w czasie jej trwania, na lotnisku funkcjonowała szkoła pilotów, obserwatorów i mechaników, poza tym naprawiano samoloty i składowano sprzęt lotniczy. W latach 1931 - 1938 nastąpiła rozbudowa cywilnej części lotniska, port w Ł. stał się drugim po (...) lotniskiem w kraju.

W 1987 r. powstało Przedsiębiorstwo Państwowe (...), które przejęło zarządzanie lotniskiem w Ł..

W 1993 r. przystąpiono do budowy nowego terminalu pasażerskiego, uruchomiono pierwsze połączenie zagraniczne do D..

W 1996 r. rozpoczęto rozbudowę i modernizację terminalu (przeprojektowanie całego obiektu, zmiana funkcjonalności pomieszczeń, połączenie hal przylotów i odlotów) oraz podpisano porozumienia w sprawie utworzenia spółki (...). W dniu 11 lipca 1997 r. utworzono spółkę (...), której udziałowcami zostali Przedsiębiorstwo Państwowe (...), Miasto P. oraz Skarb Państwa.

W 2000 r. rozpoczęto prace przy budowie terminalu pasażerskiego, przystąpiono do modernizacji i rozbudowy płyty postojowej samolotów, uruchomiono połączenia do B. i zawarto porozumienia o współpracy z F. A..

W 2001 r. oddano do użytku dwa nowoczesne terminale: pasażerski i cargo oraz nową płytę postojową.

W 2002 r. uruchomiono połączenia do W. i F.. W 2003 r. uruchomiono połączenia do K./B., W., M. i L., a także oddano do użytkowania zmodernizowany terminal GA. W 2004 r. uruchomiono połączenia do B. i M.. W latach 2005 - 2007 uruchomiono kolejne połączenia do L. L., L. S., D., L., S., B.-G., B., D., (...), L. G., E., P.-B., R.-C. i K..

W 2008 r. przystąpiono do rozbudowy terminalu pasażerskiego i dostosowano infrastrukturę do obsługi ruchu w strefie S..

W dniu 28 lutego 2011 r. (...) Dyrektor Ochrony Środowiska w P. wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia „Rozbudowa i modernizacja (...)”.

W kwietniu 2011 r. rozpoczęto rozbudowę terminalu pasażerskiego, a w czerwcu 2011 r. rozpoczęto rozbudowę płaszczyzn lotniskowych. W lipcu 2012 r. rozpoczęto kontynuację rozbudowy terminalu pasażerskiego - początek prac przy budowie nowej sortowni bagażu oraz rozbudowie strefy odlotów.

Rozwój lotniska w kolejnych dziesięcioleciach skutkowało wzrostem liczby pasażerów obsługiwanych przez port lotniczy. W 2000 r. skorzystało z niego 227.847 pasażerów, przy liczbie 13.225 operacji lotniczych. W 2008 r. natomiast z portu skorzystało już 1.274.679 pasażerów, a operacji lotniczych odnotowano w liczbie 23.609. W 2012 r. z portu skorzystało 1.595.221 pasażerów i odbyło się 25.261 operacji lotniczych.

Lotnisko cywilne (...) jest własnością pozwanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P..

W dniu 30 stycznia 2012 r. Sejmik Województwa (...) podjął uchwałę nr (...) w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska (...) w P.. Uchwała utworzyła obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska (...) w P., którego zarządcą jest (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.. Przedmiotowa uchwała wyznaczyła zewnętrzną granicę obszaru ograniczonego użytkowania na podstawie: (1) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $LA_{eqD} = 55$ dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; (2) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy $LA_{eqN} = 45$ dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; (3) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $LA_{eqD} = 50$ dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; (4) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy $LA_{eqN} = 40$ dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska.

Na obszarze ograniczonego użytkowania wyodrębniono dwie strefy: (1) zewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca granicą obszaru ograniczonego użytkowania, a od wewnątrz linia będąca obwiednią izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $LA_{eqD} = 60$ dB oraz dla nocy $LA_{eqN} = 50$ dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych oraz izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $LA_{eqD} = 55$ dB oraz dla nocy $LA_{eqN} = 45$ dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; (2) wewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca obwiednią, o której mowa w pkt 1, a od wewnątrz linia biegnąca wzdłuż granicy terenu lotniska.

W uchwale wprowadzono wymagania techniczne dotyczące budynków położonych w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania w postaci: obowiązku zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej. W uchwale wskazano, że przez odpowiednią izolacyjność akustyczną przegród budowlanych należy rozumieć izolacyjność akustyczną określoną zgodnie z Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej z uwzględnieniem poziomu hałasu powodowanego przez starty, lądowania, przeloty statków powietrznych, operacje naziemne i inne źródła hałasu związane z funkcjonowaniem lotniska, przy zapewnieniu wymaganej wymiany powietrza w pomieszczeniu, a także wymaganej izolacyjności cieplnej. Wskazano również, że przez właściwy klimat akustyczny w budynkach rozumie się poziom dźwięku zgodny z obowiązującymi Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej.

Powyższa uchwała weszła w życie w dniu 28 lutego 2012 r.

Powodowie są współwłaścicielami gruntowej nieruchomości składającej się z jednej działki ewidencyjnej nr (...) o powierzchni 685 m² położonej w P. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – S. w P. Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), która jest zabudowana budynkiem mieszkalnym jednorodzinny, w zabudowie wolnostojącej. Budynek mieszkalny ma powierzchnię użytkową 211,35 m². Do budynku mieszkalnego dobudowany jest budynek produkcyjny jednokondygnacyjny, niepodpiwniczony, o powierzchni zabudowy 195 m². Nieruchomość służy zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych powodów.

Zgodnie z załącznikami nr 6b i 7b do uchwały Sejmiku Województwa (...) nr (...) opisana powyżej nieruchomość znajduje się w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania lotniska (...) w P..

Na dzień wejścia w życie powołanej wyżej uchwały Sejmiku Województwa (...), przedmiotowa nieruchomość zabudowana była budynkiem mieszkalnym jednorodzinny w zabudowie wolnostojącej, użytkowanym w celach mieszkaniowych. W najbliższym otoczeniu znajdują się tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i tereny zielone. Ulica (...) ma nawierzchnię z kostki betonowej z urządzonym chodnikiem i oświetleniem. W ulicy ułożone jest uzbrojenie: prąd, woda, kanalizacja i gaz z przyłączami na nieruchomości. Budynek mieszkalny powodów posiada instalacje wewnętrzne wyżej wymienione oraz ogrzewanie centralne z pieca na paliwo gazowe, stałe, kominek, monitoring oraz wentylację grawitacyjną. Nieruchomość jest ogrodzona od frontu elementami drewnianymi na podmurówce betonowej, w pozostałej części siatką stalową. W przedniej części nieruchomości znajduje się budynek

mieszkalny a tylnej produkcyjny, w bocznej zaś garaż blaszany nietrwale związany z gruntem. Teren przy budynkach jest zagospodarowany częściowo utwardzony, została urządzona zieleń - trawa, drzewa i krzewy ozdobne. Budynek mieszkalny został wzniesiony w technologii tradycyjnej w roku 1990. Stan techniczny budynku jest dobry.

Zgodnie z obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy T. przedmiotowy teren położony w P. przy ul. (...) działka nr (...) oznaczony jest jako M.4- tereny zabudowy mieszkaniowej o dużej intensywności.

Wartość nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) uległa zmniejszeniu na skutek ograniczeń w zakresie korzystania z nieruchomości wprowadzonych uchwałą Sejmiku Województwa (...) nr (...)

Na poziom cen rynkowych wpływa m. in. tzw. świadomy nabywca. Uchwała Sejmiku Województwa (...) tworząca obszar ograniczonego użytkowania lotniska, stała się bodźcem, który wywarł i wywiera decydujący wpływ na zachowania uczestników rynku nieruchomości na obszarze ograniczonego użytkowania lotniska, uświadamiając im przyczynę jego utworzenia jaką jest ponadnormatywny hałas na tym terenie, co skutkuje spadkiem i niższymi cenami uzyskiwanymi za nieruchomości położone na obszarze oddziaływania lotniska cywilnego w stosunku do cen uzyskiwanych za podobne nieruchomości położone poza tym obszarem. W związku z powyższym wartość nieruchomości stanowiącej działkę nr (...), według jej stanu na dzień wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania (tj. 28 lutego 2012 i\), a cen obecnych, spadła o 120 194 zł.

Powodowie wezwali pozwaną (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. do zapłaty kwoty 350 000 zł tytułem odszkodowania w związku z obniżeniem wartości nieruchomości i zwrotu nakładów na wygłuszenie budynku. Nadto powodowie wystąpili z wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej. Na żadne z pism pozwana nie zareagowała, nie wypłaciła też powodom żadnej kwoty z powyższego tytułu.

W oparciu o wyżej ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy wskazał, że w rozpoznawanej sprawie powodowie domagali się odszkodowania na podstawie art. 129 ust. 1 i 2 w związku z art. 135 ust. 1 i 2 oraz art. 136 ust. 1 i 2 ustawy Prawo ochrony środowiska u.p.o.ś.) wywodząc swoje roszczenia z faktu utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska (...) w P. na mocy uchwały Nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 października 2012 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska (...) w P.. Jest niesporne, że na jej podstawie należące do nich nieruchomości znalazły się w tzw. strefie wewnętrznej i zewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania. W ramach zgłoszonego powództwa powodowie domagali się odszkodowania za ubytek wartości ich nieruchomości w związku z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska (...), po ostatecznym sprecyzowaniu w łącznej wysokości 120 194 zł.

Sąd Okręgowy podzielił argumentację powodów o istnieniu odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego za tak ustalony stan faktyczny, elementem którego jest utrata wartości rynkowej należących do nich nieruchomości w związku z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska (...) w P..

Sąd Okręgowy wskazał, że obszar ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, lub dla zakładów, lub innych obiektów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako takie przedsięwzięcie, tworzy sejmik województwa, w drodze uchwały - art. 135 ust. 2 u.p.o.ś.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie budziła wątpliwości w niniejszej sprawie kwestia czynnej i biernej legitymacji procesowej stron tego sporu. Potwierdzeniem czynnej legitymacji procesowej powodów w procesie były odpisy zwykłe ksiąg wieczystych, prowadzonych dla opisanych wyżej nieruchomości załączone do akt sprawy. Nie budziło ponadto wątpliwości dochowanie przez powodów 2-letniego terminu do wytoczenia powództwa, określonego w art. 129 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (t.jedn. opubl. Dz.U. 2013 r., poz. 1232) - dalej także jako

u.p.o.ś. Powodowie zgłosili swoje roszczenie pozwanej w dniu 11 lutego 2014 r. dochowując zatem 2-letniego terminu, który biegł od dnia 28 lutego 2012 r. - według art. 129 ust 4 u.p.o.ś.

Żądanie dotyczące spadku wartości nieruchomości w związku z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania i hałasu emitowanego przez starty, lądowania i przeloty samolotów pasażerskich i czarterowych znajduje swoje podstawy w treści przepisu art. 129 ust. 1 i 2 cyt. ustawy. Art. 129 ust. 1 u.p.o.ś, stanowi, że jeżeli w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości, korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone, właściciel nieruchomości może żądać wykupienia nieruchomości lub jej części. Zgodnie z art. 129 ust. 2 u.p.o.ś., w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę; szkoda obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości. Przy czym zgodnie z art. 3 pkt 4b u.p.o.ś. odpowiedzialność odszkodowawcza obejmuje także te szkody, które wynikają z przekroczenia standardów jakości środowiska w zakresie emitowanego hałasu (art. 3 pkt 4b u.p.o.ś.).

Kwestia szkody, objętej dyspozycją przepisu art. 129 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska była wielokrotnie przedmiotem analizy Sądu Najwyższego na gruncie stanów faktycznych obejmujących następstwa ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska (...). Dominującym stało się stanowisko, zgodnie z którym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości według art. 129 ust. 2 u.p.o.ś. jest także ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania, zaś przewidziana w art. 129 u.p.o.ś. odpowiedzialność odszkodowawcza obejmuje także szkody, w tym w postaci zmniejszenia wartości nieruchomości, które wynikają z przekroczenia standardów jakości środowiska w zakresie emitowanego hałasu. W związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania pozostaje bowiem nie tylko obniżenie wartości nieruchomości, będące następstwem ograniczeń przewidzianych bezpośrednio w treści rozporządzenia o utworzeniu obszaru ograniczonego użytkowania, lecz także obniżenie wartości nieruchomości wynikające z tego, że wskutek wejścia w życie rozporządzenia dochodzi do zawężenia granic własności (art. 140 k.c. w zw. z art. 144 k.c.), i tym samym, do ścieśnienia wyłącznego władztwa właściciela względem nieruchomości położonej na takim obszarze.

Sąd Okręgowy wskazał, że niesporne było, że na skutek wprowadzenia uchwałą Nr (...) Sejmiku Województwa (...) obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska (...) w P. nieruchomość powodów znalazła się w tzw. strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania. Z materiału dowodowego zawartego w aktach sprawy, w tym z wniosków opinii biegłego R. D. z dnia 22 sierpnia 2015 r. wynika, iż potencjalni nabywcy nieruchomości wiążą położenie nieruchomości w obszarze ograniczonego użytkowania przede wszystkim z hałasem. Dla tzw. świadomego nabywcy strefy wiążą się nie tylko z ograniczeniami w korzystaniu z nieruchomości m.in. poprzez konieczność zapewnienia w budynkach mieszkalnych właściwego klimatu akustycznego w budynkach położonych w strefie wewnętrznej, ale przede wszystkim z koniecznością znoszenia zwiększonej emisji hałasu, co w znaczący sposób obniża komfort życia i pracy w takim miejscu.

Wszystkie te okoliczności skutkują tym, że nieruchomości położone w sąsiedztwie lotniska, a więc - tak jak nieruchomości powodów - w strefie wewnętrznej bądź zewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania na rynku nieruchomości ze względu na mniejsze zainteresowanie mają niższe ceny niż porównywalne nieruchomości położone w innych obszarach położonych z dala od lotniska. Nie powinno więc budzić wątpliwości, że ubytek wartości nieruchomości powodów wyliczony przez R. D. osobno odnośnie każdej z trzech nieruchomości jest związany z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, a także bezpośrednio z działalnością lotniska (...), które emituje ponadnormatywny hałas. W dacie uzyskania własności nieruchomości powodowie nie mogli także przewidzieć, iż dojdzie do wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania, które to wprowadzenie jest reakcją na dalszą niemożność dotrzymania standardów jakości środowiska przez lotnisko, a więc niejako sankcjonuje ponadnormatywny hałas emitowany przez lotnisko, pozbawiając jednocześnie właścicieli nieruchomości prawa do żądania zaniechania uciążliwych emisji, które są związane immanentnie z własnością nieruchomości (por. wyrok SN z dnia 12 kwietnia 2010 r., II CSK 685/09). Bez znaczenia przy tym pozostaje okoliczność, że pozwana podejmuje środki mające na celu zminimalizowanie uciążliwości związanych z jego działalnością dla sąsiednich nieruchomości mieszkalnych. Działania te nie doprowadziły do zmniejszenia poziomu hałasu do takiego

poziomu, który odpowiadałby dopuszczalnemu na podstawie obowiązujących norm i tym samym umożliwiłyby zlikwidowanie obszaru ograniczonego użytkowania utworzonego dla lotniska (...) w P.. Reasumując, ubytek w wartości rynkowej nieruchomości powodów ustalony przez biegłego sądowego, jest związany z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska (...)w P., a konkretnie z ograniczeniem w korzystaniu z tej nieruchomości związanym z korzystaniem ze środowiska, polegającym na obowiązku znoszenia przekroczeń norm hałasu lotniczego. Hałas ogranicza korzystanie z nieruchomości w rozumieniu art. 129 u.p.o.ś. i art. 136 u.p.o.ś. Zmniejszenie wartości nieruchomości z powodu wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania, a także sąsiedztwa lotniska, emitującego hałas nie pozwalający dotrzymać standardów jakości środowiska, jest stratą powodującą obniżenie aktywów w majątku powodów. Obowiązany do wypłaty odszkodowania jest ten, którego działalność spowodowała wprowadzenie ograniczeń w związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania.

Zdaniem Sądu Okręgowego uzyskany w sprawie materiał dowodowy daje podstawy do uznania, że powodowie wykazali wszystkie przesłanki odpowiedzialności pozwanej w oparciu o art. 129 ust. 2 u.p.o.ś. w zw. z art. 135 u.p.o.ś. Stwierdzić należy, że istnieje związek przyczynowy pomiędzy utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania na podstawie uchwały Nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 r. i ograniczeniami powodów w korzystaniu ze swoich nieruchomości, wynikającymi z hałasu związanego z funkcjonowaniem lotniska cywilnego (...) w P., a szkodą powodów w postaci zmniejszenia wartości należące do nich nieruchomości w wysokości 120 194 zł, co determinuje zasądzenie na ich rzecz odszkodowania w tej wysokości. Nie można przy tym uznać, aby zasądzenie odszkodowania skutkowało bezpodstawnym wzbogaceniem powodów w rozumieniu art. 405 § 1 k.c. kosztem strony pozwanej.

Reasumując Sąd Okręgowy wskazał, że mając powyższe okoliczności na uwadze, zasądzono od pozwanego na rzecz powodów łączną kwotę 120194 zł tytułem odszkodowania za spadek wartości należące do nich nieruchomości. O odsetkach ustawowych Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o treść art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c., zasądzając je od dnia 25 lutego 2014 r., to jest od dnia następnego po terminie zakreślonym przez powodów do zapłaty kwoty 350000 zł doręczenia pozwanej w dniu 19 lutego 2014 r. O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc mając na uwadze wynik sprawy.

Apelację od powyższego wyroku, w całości, złożył pozwany, wnosząc o jego zmianę i oddalenie powództwa, jak również zasądzenie od strony powodowej na rzecz strony pozwanej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje, ewentualnie uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, a także pozostawienie Sądowi I instancji rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego.

Powodowie wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 19 października 2017r oddalił apelację pozwanej uznając, że nie było podstaw do uwzględnienia podniesionego zarzutu naruszenia art. 129 ustawy o ochronie środowiska, ani przepisów prawa procesowego

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wniosła strona pozwana, zarzucając rozstrzygnięciu Sądu Apelacyjnego naruszenie przepisów postępowania, które miały wpływ na wynik sprawy, tj. art.278 par.1 kpc w zw. z art. 278 par.3 kpc, a ponadto art. 157 ust.1 w zw. z art. 157 ust.3 ustawy o gospodarce nieruchomościami w zw. z art. 278 par. 1 kpc w zw. z art. 382kpc poprzez ich niezastosowanie, a także naruszenie art. 278 par.1 kpc w zw. z art. 227 kpc w 382kpc poprzez przerzucenie na biegłego dokonanie części ustaleń faktycznych i dokonania wykładni prawa.

Powodowie wnieśli o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 6 czerwca 2019r uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, uznając, że Sąd Apelacyjny mimo obowiązku merytorycznego rozpoznania sprawy, nie ustalił i nie zweryfikował w sposób należyty

faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, w tym nie poddał ocenie merytorycznej, ani nie skonfrontował zarzutów skarżącej z opinią biegłego, ograniczając się jedynie do ogólnikowego odwołania do zasad doświadczenia życiowego, logiki i wiedzy powszechnej.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny zobowiązał pełnomocników obu stron do sprecyzowania stanowisk w związku z treścią uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego i zgłoszenia ewentualnych wniosków dowodowych.

Pozwana spółka w piśmie procesowym z dnia 28.10. 2019r podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko, wnosząc równocześnie o: przeprowadzenie dowodu z ekspertyzy dotyczącej rynku nieruchomości położonych w otoczeniu (...) z dnia 6 września 2019r, złożenie wniosku do (...) w W. o ocenę prawidłowości sporządzenia opinii w niniejszej sprawie przez biegłego R. D., dopuszczenie dowodu z opinii kolejnego biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości.

Powodowie również podtrzymali swoje stanowisko, zgłaszając ewentualny wniosek o przesłuchanie uzupełniające biegłego R. D. celem wyjaśnienia metody badawczej przyjętej w sporządzonej opinii, a także odniesienia się do zarzutów pozwanej.

Rozpoznając ponownie apelację pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 8 grudnia 2016r, Sąd Apelacyjny uznając za celowe w związku z wytycznymi zawartymi w uzasadnieniu Sądu Najwyższego, dopuszczenie dowodu z uzupełniającego przesłuchania biegłego R. D. celem precyzyjnego wyjaśnienia przyjętej przez niego metodologii szacowania szkody powodów, a także ustalenia, czy sporządzona opinia spełnia kryteria określone w art. 157ust.3 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami. Biegły wezwany na rozprawę apelacyjną udzielił obszernych i wyczerpujących wyjaśnień w zakresie przyjętej metody badawczej, a także wskazał na to, że warunkiem bezwzględny i koniecznym dla ustalenia wartości szkody jakiej doznali powodowie na skutek wprowadzenia o.o. u. jest wcześniejsze sporządzenie operatu szacunkowego nieruchomości, stanowiącego część merytoryczną całej opinii. Pełnomocnicy stron uzyskali również wyczerpujące odpowiedzi na zadawane biegłemu pytania.

Sąd Apelacyjny wobec powyższego nie znalazł podstaw do powoływania dowodu z opinii innego biegłego. Sam fakt, że opinia biegłego R. D. nie spełnia oczekiwań strony pozwanej, która kwestionuje samą zasadę odpowiedzialności, uznając, że wprowadzenie o.o.u. nie miało wpływu na obniżenie wartości nieruchomości położonych w strefie ograniczonego użytkowania, nie uzasadnia potrzeby powołania innego biegłego. Brak było również podstaw do złożenia wniosku do (...) Stowarzyszenia (...) o ocenę prawidłowości sporządzenia opinii przez biegłego R. D., albowiem jak wskazano powyżej biegły udzielił szczegółowych wyjaśnień na okoliczności związane ze sporządzeniem opinii, zaś jej ocena należy do sądu rozpoznającego sprawę. Za spóźniony i nieprzydatny należało uznać wniosek o przeprowadzenie dowodu z ekspertyzy dotyczącej rynku nieruchomości położonych w otoczeniu (...), albowiem ekspertyza ta sporządzona została na zlecenie innego podmiotu i to dopiero we wrześniu 2019r, a pozwana nie wykazała, że dokument ten nie mógł być sporządzony wcześniej, a w szczególności, że dane w nim zawarte mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Sąd Apelacyjny po ponownym rozpoznaniu apelacji zważył, co następuje:

Brak jest podstaw do uznania zasadności zarzutów podniesionych w apelacji pozwanej.

Zarzuty pozwanego zmierzały w istocie do podważenia roszczenia powodów co do zasady.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w obecnym składzie nie ma podstaw do uwzględnienia zarzutu naruszenia art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2013r. poz 1232 ze zm.) poprzez jego błędną wykładnię i w tym zakresie sąd podtrzymuje stanowisko wyrażone w uzasadnieniu wyroku z dnia 19 października 2017r w sprawie IA Ca 419/17.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zarzuty związane z naruszeniem art. 129 ust. 1 i 2 u.p.o.ś. nie zasługiwały na uwzględnienie. Oceniając zasadność roszczenia przewidzianego w art. 129 ust. 1 i 2 u.p.o.ś. Sąd jest obowiązany poddać całościowej analizie rozmiar ingerencji lotniska w prawo własności sąsiednich nieruchomości. Odpowiedzialności pozwanej co do zasady nie zakwestionował Sąd Najwyższy w wyroku wydanym na skutek rozpoznania skargi kasacyjnej pozwanej z dnia 6 czerwca 2019r, powołując się na wcześniejsze orzecznictwo Sądu Najwyższego w tej kwestii. Ponownego zbadania i ewentualnej weryfikacji - według wytycznych Sądu Najwyższego wymagała jedynie wartość ustalonej szkody.

Nie ulega wątpliwości, że drogę do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych na podstawie art. 129 ust. 2 u.p.o.ś. otworzyło powodowi objęcie ich nieruchomości obszarem ograniczonego użytkowania uchwałą Sejmiku Województwa (...). Z tego też względu nie jest słuszne stanowisko pozwanej, która kwestionuje związek przyczynowy między wprowadzeniem obszaru a szkodą powodów. Skoro uchwała Sejmiku Województwa (...) prawnie usankcjonowała niekorzystną sytuację powodów, otwierając jednocześnie pozwanej drogę do legalnego, godzącego w ich prawa, rozwoju lotniska, to związek między wprowadzeniem obszaru a szkodą jest oczywisty.

Jest to stanowisko słuszne, bowiem ustanowienie obszaru wokół pozwanego lotniska deprecjonuje na rynku nieruchomości objęte obszarem i to niezależnie od tego czy leżą w strefie wewnętrznej czy zewnętrznej obszaru, jako trwale dotknięte niedogodnościami związanymi z sąsiedztwem lotniska.

Nie ma też podstaw, aby zgodzić się z argumentacją pozwanego, że sytuacja terenów wokół lotniska Ł. miała zawsze swoistą specyfikę z uwagi na to sąsiedztwo. Lotnisko to rzeczywiście istnieje od wielu lat, ale dane co do ilości obsługiwanych lotów i pasażerów jednoznacznie wskazują na znaczny wzrost operacji w ostatnich latach. O intensyfikacji działania pozwanego świadczy fakt rozbudowy terminali oraz zwiększenie oferty lotów. Te działania, w połączeniu z informacją o potrzebie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania, są przez potencjalnych nabywców jednoznacznie odbierane jako systematyczne pogarszanie się warunków zamieszkiwania w pobliżu lotniska, brak możliwości dochowania standardów co do norm hałasu, a nadto pozbawienie właścicieli prawnych możliwości przeciwstawienia się temu.

Odnosząc się do zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego, Sąd Apelacyjny uznał, iż brak jest podstaw do uznania, że zaskarżony wyrok został wydany z naruszeniem prawa procesowego.

Zarzut, że Sąd I instancji naruszył art. 233 § 1 k.p.c., co mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, nie może być ograniczony do odmiennej interpretacji dowodów zebranych w sprawie, przy jednoczesnym zaniechaniu wykazania, iż ocena przyjęta za podstawę rozstrzygnięcia przekracza granicę swobodnej oceny dowodów, którą wyznaczają czynniki logiczny i ustawowy, zasady doświadczenia życiowego, aktualny stan wiedzy, stan świadomości prawnej i dominujących poglądów na sądowe stosowanie prawa. Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub, gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona.

Uwzględniając powyższe Sąd Apelacyjny uznał, że chybione są zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego. Przede wszystkim nieuzasadnione okazały się zarzuty dotyczące opinii biegłego sądowego R. D.. Nie było także podstaw do przeprowadzenia w sprawie opinii uzupełniającej, ani dowodu z opinii innego biegłego, nie mógł więc odnieść skutku zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. w zw. z art. 157 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (dalej: u.g.n.) w zw. z art. 227 k.p.c. Zarzut ten byłby trafny wyłącznie w sytuacji, gdyby wiązał się z wykazaniem przez stronę procesu wadliwości sporządzonej opinii. W apelacji nie sposób doszukać się kontrargumentów, które obalałyby dokonaną w sprawie ocenę dowodów. Dla skuteczności zarzutu nie jest wystarczające powołanie się na

liczne dokumenty złożone Sądowi wraz z pismem kwestionującym opinię biegłego. W okolicznościach rozpoznawanej sprawy dowody z dokumentów prywatnych nie mogły podważyć wniosków z opinii biegłego. Pozwany port lotniczy usiłował za ich pomocą wykazać błędy w przyjętych przez biegłego rozwiązaniach statystycznych. Jednak dotyczyło to wyłącznie fragmentu opinii, która jako całość obejmowała złożoną problematykę z dziedziny szacowania nieruchomości.

Zastrzeżenia pozwanej spółki nie mogły więc skutecznie zdyskwalifikować wniosków biegłego, tym bardziej, że w przedłożonych dokumentach nie sposób doszukać się przełożenia wytkniętych wad na ostateczny wynik sprawy. Opracowania te nie stanowią bowiem kontropinii w odniesieniu do określenia utraty wartości nieruchomości powodów.

Zatem wbrew zarzutom pozwanej opinia biegłego wraz z dokumentami stanowiącym jej uzupełnienie spełnia wymogi operatu szacunkowego i nie narusza przepisów art. 153 i 156 ust. 1 ustawy 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami oraz § 4 ust. 1, § 55 ust. 2 i 56 ust. 1 pkt 9 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzenia operatu szacunkowego. Wobec tego nie było podstaw by przeprowadzać dowód z kolejnej opinii biegłego o co wносиła strona pozwana, tym bardziej, że po uzupełniającym wysłuchaniu biegłego na rozprawie apelacyjnej nie sformułowała merytorycznych zarzutów, poprzestając na podtrzymaniu wniosku z opinii innego biegłego.

Jednocześnie błędny był zarzut naruszenia art. 278 k.p.c. polegający na tym, że zdaniem skarżącego, Sąd przerzucił na biegłego ustalenia faktyczne i wykładnię prawa. W tym zakresie Sąd Okręgowy poczynił bowiem własne ustalenia faktyczne oraz przeprowadził samodzielny, szeroko umotywowany wywód prawny. Okoliczność, że Sąd uznał opinię biegłego za miarodajną do poczynienia ustaleń w sprawie, w sytuacji dokonania prawidłowej oceny tego dowodu, trafnie umotywowanej w uzasadnieniu wyroku, nie stanowi skutecznego zarzutu naruszenia art. 278 k.p.c.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego - prawidłowo Sąd Okręgowy uznał opinię biegłego R. D. za pełnowartościowy materiał dowodowy, mogący stanowić podstawę dokonania istotnych w sprawie ustaleń faktycznych. Opinia ta jest czytelna, w sposób przejrzysty przedstawia przebieg pracy biegłego, zastosowaną metodologię i wyprowadzone z nich konkluzje. Nadto opinia została dopełniona ustnymi wyjaśnieniami złożonymi przez biegłego na rozprawie. Sąd Apelacyjny podzielił ocenę powyższej opinii dokonaną przez Sąd I instancji, mając na uwadze, że biegły również na etapie postępowania apelacyjnego w sposób wyczerpujący wyjaśnił zastrzeżenia stron. W ocenie Sądu Apelacyjnego sposób przygotowania opinii odpowiada prawu, w szczególności jest zgodny z wymogami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego (Dz. U. z 2004 r., Nr 207, poz., (...)).

W trakcie przesłuchania na rozprawie biegły w odniesieniu do zarzutów pozwanego wskazał w szczególności, że liczba operacji dziennych i nocnych nie była przedmiotem badania, bowiem nie ma ona żadnego znaczenia. Przyczyną utraty wartości nieruchomości nie jest bowiem hałas generowany przez lotnisko, ale fakt wprowadzenia (...). Fakt umieszczenia nieruchomości w (...) pozostaje w normalnym związku przyczynowym ze spadkiem ich wartości, co w sposób nie budzący wątpliwości zostało udowodnione na podstawie wyliczeń dokonanych przez biegłego. Biegły R. D. wyjaśnił, że w swojej opinii posłużył się metodą regresji wielorakiej, a następnie opisał na czym metoda ta polega. Wszystkie przyjęte przez biegłego nieruchomości porównawcze znajdują się w obszarze działania lotniska. Obszar oddziaływania lotniska biegły ustalił w oparciu o współpracę biegłego z biurami obrotu nieruchomościami. Biegły ustalił, że obszar oddziaływania lotniska powinien obejmować (...) oraz obręby geodezyjne bezpośrednio graniczące z (...). Przyjęta przez biegłego metodologia badań jest zgodna ze standardami i znajduje oparcie w treści art. 26 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego (Dz.U.04.207,2109). Do biegłego należy wybór jednej z tych metod i nie można czynić zarzutu co do nietrafnego wyboru metody tak długo, jak mieści się ona w opisanym w ww. przepisie katalogu. Sąd Apelacyjny podzielił pogląd, że o nieprawidłowości doboru metody sporządzenia opinii w zakresie oszacowania spadku wartości nieruchomości nie może skutecznie przekonywać treść dokumentów złożonych przez apelującą.

Reasumując - Sąd Apelacyjny podzielił ocenę powyższej opinii dokonaną przez Sąd I instancji, a wskutek uzupełniającego wysłuchania biegłego uznał, że nie można jej postawić zarzutu, że nie jest przydatna dla poczynienia ustaleń faktycznych w rozpoznawanej sprawie z tej przyczyny, że stosując inną metodologię - uzyskaloby się inne wyniki. Przedstawioną w tym przedmiocie w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku argumentację Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje, czyniąc ją integralną częścią własnych rozważań, a w konsekwencji również zarzuty dotyczące naruszenia art. 153 ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz § 55 ust. 2 i 56 ust. 1 pkt 9 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego poprzez ich niezastosowanie, należało uznać za bezzasadne.

Istotne jest, że sąd w odniesieniu do dowodu z opinii biegłego ma obowiązek ocenić czy dowód ten ze względu na swoją treść, zakres, poziom merytoryczny, przyjętą przez biegłego metodologię, kompletność odniesienia się do zgromadzonego materiału dowodowego i zastosowane na jego podstawie założenia, jest dowodem przydatnym dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd I instancji ocenił opinię sporządzoną przez R. D. i ocena ta skutecznie nie została zakwestionowana w apelacji pozwanego. Specyfika oceny dowodu z opinii biegłego wyraża się w tym, że sfera merytoryczna kontrolowana jest przez Sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, w istocie tylko w zakresie zgodności tej opinii z zasadami doświadczenia życiowego, logiki i wiedzy powszechnej. Odwołanie się do tych kryteriów oceny stanowi należyte i wystarczające uzasadnienie przyczyn uznania opinii biegłego za przekonującą (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2005r. II CK 572/04 LEX nr 15656). Niezadowolenie strony z opinii biegłego nie może stanowić wyłącznej podstawy do uwzględnienia wniosku o przeprowadzenie dowodu z kolejnej opinii biegłego. Granicę obowiązku prowadzenia przez Sąd postępowania dowodowego wyznacza ocena czy dostatecznie wyjaśniono sporne okoliczności sprawy, zaś okoliczność, iż opinia nie ma treści odpowiadającej stronie nie stanowi wystarczającego uzasadnienia dla przeprowadzenia dalszych dowodów. Zdaniem Sądu Apelacyjnego podniesione przez pozwanego zarzuty okazały się niewystarczające do podważenia wniosków płynących z opinii biegłego R. D., a po jego dodatkowym wysłuchaniu w postępowaniu apelacyjnym nie było zatem podstaw do dopuszczenia dowodu z opinii kolejnego biegłego rzeczoznawcy majątkowego.

Sąd Apelacyjny za chybiony uznał także zarzut naruszenia art. 481 § 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. oraz art. 363 § 2 k.c. przez ich błędną wykładnię. Nie ma bowiem racji pozwany twierdząc, że odsetki ustawowe od zasądzonej kwoty należą się dopiero do dnia wyrokowania. Sąd Apelacyjny w pełni podziela w tym zakresie ustalenia i rozważania Sądu I instancji, czyniąc je integralną częścią własnych rozważań.

Sąd Apelacyjny uznał za bezzasadny również wniosek pozwanego o skierowanie wniosku dowodowego do (...) Stowarzyszenia (...) o ocenę prawidłowości sporządzenia opinii przez biegłego R. D.. Podkreślić należy, że skorzystanie z możliwości weryfikowania opinii sądowej przez organ zewnętrzny powinno następować jedynie w sytuacjach wyjątkowych, co do zasady bowiem to Sąd orzekający jest w pierwszej kolejności uprawniony i zobowiązany do samodzielnej oceny opinii biegłego, tak jak każdego innego dowodu (art. 233 § 1 k.p.c.). Ocena środka dowodowego w postaci opinii biegłego przysługuje zatem Sądowi, który nie może wyręczać się w tym zakresie innymi podmiotami. Sąd prowadzący postępowanie dowodowe weryfikuje zebrany materiał dowodowy i musi dokonać jego oceny z zachowaniem zasady swobodnej oceny dowodów. Takiej samej oceny dokonuje również w stosunku do opinii biegłego. W razie wątpliwości co do prawidłowości przybranej przez biegłego metodologii czy sformułowanych wniosków jedyną drogą, przewidzianą przepisami procesowymi jest dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego, co w rozpoznawanej sprawie nie miało miejsca.

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny uznając zarzuty pozwanego za bezzasadne, oddalił jego apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego i kasacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z ogólną zasadą odpowiedzialności za wynik procesu - na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. i zasądził od pozwanego - jako strony przegrywającej - na rzecz powodów kwotę 6750 zł tytułem zwrotu kosztów

zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym oraz obciążył pozwanego kosztami ustnej opinii złożonej przez biegłego w postępowaniu apelacyjnym.

Małgorzata Goldbeck-Malesińska Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga Maciej Rozpędowski

--	--	--